

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 247/2025-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou Mgr. Alicou Mendlovou, Riečna 2, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Trnava (predtým Okresný súd Piešťany) v konaní vedenom pod sp. zn. PN-22C/23/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Trnava (predtým Okresný súd Piešťany) v konaní vedenom pod sp. zn. PN-22C/23/2020 **bolo porušené** právo sťažovateľky na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Trnava **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. PN-22C/23/2020 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **2 000 eur**, ktoré jej **je** Okresný súd Trnava **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Trnava **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 247/2025-8 z 9. apríla 2025 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti, v ktorej sa domáha vyslovenia porušenia svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v napadnutom konaní o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva. Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal

okresnému súdu konať vo veci, priznal jej primerané finančné zadosťučinenie 5 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a vyžiadaného spisu okresného súdu vyplýva, že sťažovateľka je žalovanou v napadnutom konaní okresného súdu o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, ktoré začalo na Okresnom súde Piešťany 27. marca 2020. Po opakovaných výzvach žalobcom a výzve žalovaným na doplnenie plných mocí a príloh podaní a po doručovaní vzájomných podaní strán sporu (do 8. apríla 2021) Okresný súd Piešťany nariadil 16. septembra 2021 termín pojednávania na 11. január 2022, ktorý následne odročil na 13. september 2022 z dôvodu potreby rozhodnutia o pokračovaní v konaní s dedičmi po pôvodnej žalovanej v 2. rade. Tento termín bol odročený na 1. december 2022 na žiadosť právneho zástupcu žalobcov zo zdravotných dôvodov. Po opakovaných dožiadaniach notárskeho úradu Okresný súd Piešťany rozhodol 27. septembra 2022 o pokračovaní v konaní so sťažovateľkou ako dedičkou po zomrelej žalovanej v 2. rade. Z dôvodu plánovanej hospitalizácie sudkyne zmenil termín pojednávania na 2. február 2023. Dňa 17. januára 2023 došlo k zmene zákonného sudcu a následne k zmene termínu pojednávania na 9. marec 2023, a následne na 13. apríl 2023 z dôvodu kolízie pojednávania právneho zástupcu žalobcov. Prvé pojednávanie vo veci sa tak uskutočnilo 13. apríla 2023 a bolo odročené na 8. jún 2023 a 22. jún 2023. Tieto termíny boli zrušené z dôvodu preloženia sudcu na iný súd. Dňa 5. mája 2023 ešte Okresný súd Piešťany uložil stranám zložiť preddavok na trovy dokazovania. Po prechode výkonu súdnictva a zmene zákonného sudcu okresný súd nariadil uznesením z 13. júna 2023 znalecké dokazovanie a 20. júla 2023 odoslal spis znalkyni. Po doručení znaleckého posudku 4. septembra 2023 ho zaslal na vyjadrenie stranám a rozhodol o znalečnom. Dňa 11. septembra 2023 bol spis vrátený pôvodnej sudkyňi po skončení jej dlhodobej práceneschopnosti. Dňa 9. augusta 2024 nariadil termín pojednávania na 1. október 2024, no na žiadosť právneho zástupcu žalobcov z dôvodu jeho choroby ho odročil na 19. december 2024 a následne na 13. február 2025, tentokrát z dôvodu choroby žalobkyne v 2. rade. Zároveň žalobcov upozornil, že pojednávanie už neodročí pre zdravotné dôvody na ich strane. Napokon však bolo pojednávanie odročené na 22. máj 2025 a) pre ochorenie svedka, b) pre kolíziu pojednávania právneho zástupcu žalobkyní spolu s upozornením, že pre kolíziu pojednávania ani pre nedostavenie sa svedka už pojednávanie odročené nebude.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka namieta, že okresný súd nariaďuje pojednávania v neprímeraných lehotách a zároveň ich následne ruší. Podľa jej názoru pritom akceptuje nepodložené ospravedlnenia žalobcov, resp. opakovane mení zákonného sudcu. Počas štyri roky trvajúceho konania sa uskutočnilo iba jediné pojednávanie. Sťažovateľka je počas trvania tohto nedôvodného konania podrobovaná psychickej záťaži. V dôsledku tohto postupu bolo porušené jej právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, resp. na spravodlivé konanie v primeranej lehote.

III.

Vyjadrenie okresného súdu

4. Predseda okresného súdu vo vyjadrení zdôraznil, že k opakovaným zmenám v osobe zákonného sudcu dochádzalo z objektívnych dôvodov, konkrétne z dôvodu dlhodobej pracovnej neschopnosti

sudkyne, pridelenia sudcu na iný súd a návratu pôvodnej zákonnej sudkyne po pracovnej neschopnosti. Uviedol, že súd nariadil termíny pojednávania na najbližší možný termín (s ohľadom na nariadené termíny v spravidla starších veciach). Vyjadril nesúhlas s tvrdením sťažovateľky, že žiadosti žalobcov o odročenie pojednávania boli nepodložené. Ich žiadosti považuje za dôvodné a podložené dôkazmi (akútne respiračné ochorenie právneho zástupcu, choroba právneho zástupcu, choroba žalobkyne v 2. rade, choroba svedka). Navyše, po opakovaných žiadostiach pristúpila sudkyňa k písomnému upozorneniu, že už nebude akceptovať žiadosti žalobcov o odročenie pojednávania z dôvodu choroby, nedostavenia sa svedka, resp. sprísni posudzovanie kolízií pojednávania právneho zástupcu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (napr. I. ÚS 32/2025, II. ÚS 10/2025, IV. ÚS 37/2025).

7. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľku.

8. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom napadnutého konania je žaloba o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva. Samotná skutočnosť, že okresný súd nariadil znalecké dokazovanie, v okolnostiach veci nezakladá takú mieru skutkovej zložitosti, ktorou by bolo možné ospravedlniť jeho postup v napadnutom konaní. Napokon ani predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení nevyzdvihol právnu či skutkovú zložitosť napadnutého konania. Predmet sporu nepatrí do kategórie prípadov, ktoré si v zmysle judikatúry ESLP svojou povahou vyžadujú osobitnú rýchlosť konania.

9. V správaní sťažovateľky neboli zistené skutočnosti, ktoré by negatívne vplývali na celkovú dĺžku napadnutého konania. Ani doručenie plnej moci až na základe výzvy súdu nepredstavovalo zásadnú prekážku v postupe okresného súdu.

10. Ústavný súd konštatuje, že samotná skutočnosť, že v napadnutom konaní prebiehajúcim na jedinom stupni sústavy súdov nebolo meritórne (nie to právoplatne) rozhodnuté ani po piatich

rokoch od jeho začatia, indikuje záver o porušení označeného práva sťažovateľky v dôsledku neefektívneho postupu okresného súdu. Tento záver potvrdzuje aj skutočnosť, že prvé (a do prerokovania ústavnej sťažnosti aj posledné) pojednávanie sa napokon uskutočnilo až 13. apríla 2023, t. j. po troch rokoch od začatia napadnutého konania. V tejto súvislosti ústavný súd prihliadol na skutočnosť, že postup okresného súdu bol ovplyvnený postupom notára povereného prejednaním dedičstva po zomrelej žalovanej v 2. rade, no uvedená prekážka odpadla vydaním uznesenia sp. zn. 6D/140/2021, Dnot 128/2021 zo 16. septembra 2022. Okrem toho bolo zrušených či odročených jedenásť termínov pojednávania. Záver ústavného súdu, že okresný súd nepostupoval v napadnutom konaní efektívne, keď počas piatich rokov vykonal iba jediné z dvanástich nariadených pojednávanií, nemôžu zvrátiť ani objektívne dôvody odročenia pojednávania na strane súdu či na strane žalobcov. Najbližší termín pojednávania je nariadený na 22. máj 2025. Okrem toho ústavný súd identifikoval aj obdobie nečinnosti okresného súdu v trvaní takmer jedného roka, a to od vrátenia spisu zákonnej sudkyňi 11. septembra 2023 do 9. augusta 2024, keď nariadil pojednávanie na 1. október 2024.

11. Ústavný súd na doplnenie uvádza, že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na tento účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (IV. ÚS 385/2024, IV. ÚS 337/2018). Zároveň pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, ústavný súd neposudzuje subjektívnu zodpovednosť za prieťahy v danom spore, ale postup súdu, a teda nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou), alebo postupom konkrétneho sudcu (I. ÚS 693/2023).

12. Ústavný súd preto s prihliadnutím na celkovú dobu trvania napadnutého konania, a neefektívny postup okresného súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom. Na tomto základe rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

13. Keďže napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu konať v ňom bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

14. Sťažovateľka sa v ústavnej sťažnosti domáha, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie 5 000 eur. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za vhodné v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 135 zákona o ústavnom súde priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie, majúc pritom na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva

so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, ako aj na výšku priznávaného finančného zadosťučinenia v aktuálnych rozsudkoch proti Slovenskej republike (za roky 2023 a 2024).

15. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia priznaného sťažovateľke ústavný súd prihliadal primárne na celkovú dĺžku napadnutého konania a fakt, že doteraz prebieha iba na jedinom stupni sústavy súdov. Vzhľadom na uvedené rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľke 2 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

16. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu za dva právne úkony, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania, podanie ústavnej sťažnosti v roku 2024. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2024 v zmysle § 11 ods. 3 Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) predstavuje 343,25 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušalom 2 x po 13,73 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 713,96 eur za dva úkony uskutočnené v roku 2024 (bod 4 výroku tohto nálezu). Z ústavnej sťažnosti ani jej príloh nevyplýva, že by bola právna zástupkyňa sťažovateľky platcom DPH.

17. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 7. mája 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu